

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 22. velikega travna 1868.

List 21.

Molitvica.

Slava Tebi, večni Oče!
Slava, slava vekomaj,
Da prestal sem boje vroče,
Da ni zmagal ljuti zmaj.

V sladki nadi v Té, dobrotni,
Ljubeznjivi Oče moj!
Bodem klical, če togotni
Zmaj me silil še bo v boj.

Tvoje milosti deležno
Serce gorko bije Ti,
Zmiraj bilo bo hvaležno
Vdano Ti z vsih moči.

Združen s Tabo, Oče mili!
Bom brez straha in serčán
V vsakem boju, vsaki sili,
Da zasije zmage dan.

Radoslav.

Govor gospoda profesorja Greuterja ob splošnji obravnavi medverske postave.

(Poslovenil L. Pintar.)

Moja gospoda! Marsikdo se bo morda čudil, da se jest še enkrat za tako reč v boj podajam, ktera je po mislih mojih politiških nasprotnikov popolnoma zgubljena; se bo čudil, da si upam še enkrat naše staro bandero zgrabiti in z njim na bojišče hiteti, ktero potem, ko je duh sedanjega časa s svojo podirajočo močjo vsa naša branišča popolnoma razdjal, je po mislih naših nasprotnikov postalo že njih gotovo zmagovišče. Morebiti je marsikteri med vami, moja gospoda, ki moji osebi ni tako gorak, kakor načelom, ktera jest tukaj zastopam (Sméh), tak me morda miluje, ker vidi, da je moje stališče tako osamljeno (še večji sméh) in kakor se mu naj berže dozdeva tudi — zgubljeno. In res, ako prašam svoje serce, mi odgovarja, to vam moram spoznati, da moj pričujoči stan ni ravno naj prijetniši mojega življenja. Toda ker ste bili vi tako dobri do mene, da ste mi svoje sočutje skazali, vam to prijaznost že moram tudi jest s kako rečjó poverniti (Sméh) in ta naj bo, da bi vas rad posvaril, da se nikar preveč ne motite in sami sebe ne zapeljujte. — Vi si mislite, da je že vse gotovo, če pri versko-politiških rečéh, ki so že bile v ti zbornici obravnane ali se ravno obravnujejo, kdo izmed vas konec obravnave zahteva, ktera se vé da se tudi sprejme ter se potem po vaše glasuje; vi si mislite, ko se je to zgodilo, zdaj si smemo veselo roke pomencati ter reči: Hvala Bogu, zdaj smo spet enkrat ultramontance (katoličane) popolnoma v prah pomandrili (Velik sméh); marsikteri izmed vas si morda v prevelikem veselju svoje zmage misli, nam zdaj ni družega treba, kakor da poberemo cenó pridobljena znamenja zmage ter jih nesemo in obesimo v na stežaje odperto slavišče; nam zdaj ni družega treba, kakor da še deržavni pečat pritiskemo na grobe preglasovanih ultramontancev, potlej si pot od čela obrišemo in se domu podamo, da bi —

z bolj potolaženim sercem vroči papir finančnih predlogov v roke vzeli (Sméh — Pravo, na desnici) in se morebiti za poverh še spomnili, da še druge reči, postavim, pemska železnica, že tudi dolgo časa čakajo v lopi te hiše in terkajo in terkajo na njene vrata, ker bi tudi rade vender enkrat na versto prišle. (Pravo! Pravo! na desnici, sméh.)

No, moja gospoda, če je taka zavest gotove zmage v vaši glavi in tako veselje gotove zmage v vašem sercu, vam moram srečo vošiti k vaši sreči, zraven pa vender že moram tudi tako hudoben biti, da vas hočem v ti sreči nekoliko pomotiti, ter vam rečem: Reč, za ktero se danes vojskujemo in za ktero smo se že večkrat vojskovali — vsi to reč zadevajoči postavni predlogi so eno v mojih očéh —, reč je taka, da jo bo zunaj Boga tudi vést katoliškega ljudstva sodila, in kako da se bo ta reč končno izšla, ne bo zadosti, da se le glas te zbornice sliši, temuč tu bo govoril tudi glas katoliške vesti.

V drugih rečéh se da sicer zapovedati, se da posiliti in prisiliti; v takih rečéh pa, ktere tako globoko segajo v vest katoliškega ljudstva, tu se da mir skleniti le ta čas, če je človeška vest z njimi zadovoljna. Dokler vest ni vpokojena, dokler se misli, da se bo ona morebiti vpokojila na gomili krivično zarterte pravice, dokler se misli, da se verske čutila med trobentnim hrupom svobodušne stranke dajo v tihi grob zakopati, dokler se tako govori in misli, vam rečem: „Ni še čas vaše zmage.“ Jest sem vam rekel, da v verskih rečéh se mora stanoviten mir le skleniti na podlagi mirne potolažene vesti — in jest želim —, da bi se tak stanoviten mir tudi resnično sklenil, toda spominjajte se, o moja gospoda, da versko prepričanje, verske resnice, niso tako shranjene kakor goldinarski bankovec v listnici tistega, ki je dolžan davke plačevati in mu ga sila more iz mošnjice vzeti, če bi ga sam ne hotel davkarju dati. Loti se človeške vesti in vsega človeka si se lotil, si se lotil njegove človeške vrednosti, njegove naj osebnejše lastnine, ktera se od človeka ločiti ne more. (Pravo! na desnici.)

Upam, da mi bote dovolili, da vprašanje, ktero je ravno na versti in smo ga že večkrat v ti hiši obravnavali, danes nekoliko bolj globoko in načelno pretehtam.

Moja dosedanja skušnja me uči, da marsikdo natančno ne vé, za kaj da se prav za prav pókamo. Ako bi se mi o načelu porazumeli, bi mi morebiti drug družega bolj mirno sodili. Dovolite mi toraj, da vam danas na vsa usta povem, za kaj da se prav za prav pravdamo.

Jest vidim tudi v pričujočem predlogu neko po-glavitno misel, ktera je jedro vprašanja, in ta misel je ta-le: „Mir med verami!“ Toda pišal, ki poje to pesem

miru, je urezana s tistega lesa, ki raste na gnjilem močirju verske nemarčnosti — verskega indiferentizma.

No, moja gospoda, kdor je v stanu taki postavni predlog v to hišo prinesiti, če tudi optima fide, si mora misliti, da so avstrijski narodi, kar zadeva verske resnice, v očitnem življenju popolnoma nemarčni postali, on si mora misliti, da bo prihodnjič to naj večja politična avstrijska modrost, da bojo vse vere enake. Kaj pa se to pravi? Obenurno zdaj to načelo na življenje, in potem se bote prepričali, da se iz takega boja mir ne more roditi.

Ako je nemarčnost v verskih rečeh zdaj naj višja teoretična modrost v novi politiki avstrijske države, mi bote gotovo morali poterjati, da se prihodnjič pravo, živo, na razodete verske resnice opero prepričanje v očitnem življenju ne bode smelo kazati, v očitnem življenju bo le to pravico imelo, kar bo po indiferentizmu dahnilo, le indiferentizem, ta bo moževal in za mizo sedel. Vse pa, kar bo le količkaj po razodeti veri dišalo, to bo zoper novo razglašeno načelo.

No zdaj pa, moja gospoda, povejte, je li to vaše načelo res načelo prostosti? — Ako ima kdo vero, prašam vas, ali jo ima samo za to, da jo zakriva v globočini svoje duše? Ali mar človek vere, tega ženofovega v njegovo serce vsejanega zerna, nima tudi zato, da iz serca ven izraste na beli dan in se v življenju razodeva na vse strani? Ali človek morebiti, če mu je dana resnična svoboda, nima pravice tirjati, da se njegova znobjanja vera tudi v djanju sme očitno razodevati?

Vzemimo, na priliko, vi rečete: Umetnik ima pravico svoje umetniške videje (misli) svetu razodevati. Ali bi pa bila ta vaša beseda kaj vredna, ako bi mu ne dovolili, da bi smel svoje visokoleteče umetniške misli tudi v kaki podobi pred vaše oči postaviti? — ali se toraj sme braniti, da bi se v državi, v kateri je toliko katoličanov, naj krasnejše umetniško delo — keršanska, katoliška država — ne smela očitno pred svetom skazovati, da bi ne smela očitno na dan in se svetu skazovati kakor živa pridiga, kakor kaka prekrasna gotiška cerkev, ktera kupi proti nebesom, podobna okamnjeni molitvi iz pretečenih boljših časov. — Ali ne bode posamno katoliško serce tako združeno v očitnem verskem življenju ravno tako novo poživljeno, kakor se poživi, raduje in uči mladi umetnik pregledovaje svoje umetniško delo? (Dalje nasl.)

Zakaj neki sv. Oče Pij IX ne popusté svojih dežel ter svojega posvetnega posestva?

(Dalje.)

Drugi odgovor.

Sv. Oče ne morejo prepustiti svojega posvetnega posestva, ker se hočejo ustavljati puntarskemu rogovilstvu in njegovemu krivičnemu početju sploh, in krepko oporekati (protestovati) zoper brezbožno, nepošteno politiko sedanjega časa. Pij IX se ne poganja za svoj dobiček, tudi ne le samo cerkvi in katoličanstvu na korist; bojuje se za vzore (ideje), za načela, za pravice in pošteno svetno vravnavo, bori se neprenehoma za npravnost (moralnost) in njeno veljavo v vsakdanjem društvenem življenju. —

Pervoten pojem (zapopadek) o tem, kar se imenuje „moje in tvoje,“ je jél pri mnogih omahovati, izginil je skoraj popolnoma. Rogovilstvo marsikterih vladarstev vré vedno huje in huje, in to se njegovim velikašem ne zdi pregrešna hudobija, med tem ko vendar modro skušajo z vso mogočo krepkostjo, z orožjem, z vojaki odverniti od taci djanj na rop prežečo čerhal sedanjih socialstov in komunistov. Ali pa bo tudi dolgo kori-

stilo tako policijsko nadzorovanje tistih kronanih socialstov in komunistov? Ali ne bo ljudska derhal po sili posnemala derznosti taci vladarstev? Ali ne bo šeptala prosta logika kratkovidnim in ropazelnim: ako je dovoljeno vladarjem dežele, prestole, klostre, cerkve ropati, zakaj pa nam ne? Vsaka prekucijska država stoji na ognjometniku (vulkanu). Le tako dolgo se zamore obdržati v enakotežji, dokler ne začne razdjavni ogenj iz doljne podloge bruhati. Gorjé pa, ako se to zgodi! Ljudstvo izterga taki državi sulice, ki so ga neusmiljeno strahovale, iz rok, in oberne jih proti njej sami! Ogenj dolgo podžiganih strasti jame bruhati iz razdraženih pers razljutenega ljudstva in noben jéz ne kroti njegove pokončavne moči. Splošno ropanje, morjenje in prelivanje kervi so navadni nasledki. Takih reči, kakor so se godile o času francoske prekucije (1789), se je bati vsaki čas, ako vladarji — „ljudstva pastirji,“ kakor poje stari Homer — z izgledi svoje podložne učijo, kako naj sosed sosedu napade, iz hiše izžene in ga izroči nemilemu prostemu obnebu. Zato si nakopujejo vladarji prekletstva vredne hudobije, ki se ne dajo zagovarjati, ako slabeje vladarje napadajo in tako prekucijski ogenj ne le sami podžigajo, temveč ga tudi sankcionirajo, poterjujejo pred svojimi podložnimi. Ravno zato je tudi vsakoršno vdeležje, priznanje in privoljenje takih krivičnih djanj hudodelstvo zoper vestno posvetno vravnavo in naravsko pravico, zločinstvo zoper npravnost (moralnost) in srečno stanje človeškega društva. Naj k temu molči, ali celo hvali in priznava tudi celi svet tako politiko, take krivice in odgovarja za nasledke: od Kristusovega namestnika, od višjega duhovna vesoljnega sveta in vélikega nadzornika pravoverstva in npravnstva ter varha večnih postav se menda vendar ne bode kdo prederznil kaj tacega tirjati? Kaj — zoper vsakoršno pravico, zoper splošnji red na svetu, zoper vse postave nam razodete vere napade samosilnik papežev dežele, odbije in odterga papežev gerb, razpodí papežev vradnike križem svet in okliče tri petine cerkvene države za svojo vlast: in tako skrunstvo pravice hočete, da bi Pij prostovoljno poterdil? Kaj — sv. Oče bi naj krivičnije nasilstvo priznal? Ali bi bilo to kaj družega, kakor vdeleževanje brezbožne politike?

Ali se ne bi reklo s tim: zagovarjati puntarijo, krivičnost in vse hudobije, ktere bi se kot nasledki vladarskega početja — godile lahko tudi pri podložnih vsih stanov? Kaj, uklanjati se načelom nepoštene po vsem krivične politike: ali bi bilo to kaj družega, kakor izdajstvo človečanstva in njegovega naj svetejšega imetja? Kaj tacega naj bi storili celo sv. Oče? Kaj tacega tirjajo celo katoličani od svojega višjega pastirja in duhovnega glavarja, Kristusovega namestnika?! Kako vse drugač je sodil 59. leta neki pravicoljuben protestant Pijevo ravnanje proti Napoleonu III in Viktor-Emanuelu.

Omenjeni protestant, pruski deželni svetovavec, je razodel svoje začudenje proti nekemu katoliškemu duhovnemu pastirju tako-le: „V resnici, gospod duhovni pastir, papež je velikanska prikazen! Ves svet leži velikemu — ju, francoskemu cesarju, pod nogami, ter čaka stermé njegovih migljejev.

Edini Pij mu možato stopa nasproti ter ga opominja na sodbo pravičnega Boga; le on se ne ukloni ovenčanemu prekucnežu, prideržuje si prosto besedo za pravico. Tukaj se vidi vsaj, kje so načela!“ — Zares, ko bi bili vsi vladarji delali kakor Pij IX, nikdar ne bi bila prišla pravica v tolike stiske in krivično nasilstvo do tolike zmage, Evropi bi ne pretili tako strašni prevrati! Naj pride kar pride, naj se zvrča vsa mogoča sramota in krivica na sivega starčeka in branitelja Božje pravice v Vatikanu; on ne odjenja, poganjal se bo za pravico in resnico do zadnjega dihljeja, in ž njim

vsi, katerim še ni zginil čut za nadzemeljski svet, za vestni red in pravično vladanje sveta. In tudi, ko bi pri nobeni oblasti več ne vihrala zastava pravice, — Pij IX jo bode deržal še vedno kviško; in prišel bode čas, ko mu bo ves svet vriskal veselja nasproti, in mu dajal hvalo, da je tako možato rešil pri velikem veseljem brodolomji zadnje deščice, iz katerih bo mogoče postaviti novo poslopje občega reda in pravice. Stati mora vedno v svoji veličasti in pretresti ves svet ta nepremagljiva terdnjava, ta velikanski značaj, to zvesto službovanje papežev; zasvetilo se bo to veličastvo naj bolj takrat, ko se bode svet prebudil iz svoje omamljenosti in se zavedel, kaj se je godilo četrto stoletja. Premagal bo neupogljivi „križev križ“ na milijone razkolnih kristjanov in ne bode se le reklo, „vidi se, kje so načela,“ temuč klicali bodo: „Kakor beli dan se vidi, kje je pravica!“ — In za tako veseli sad ni Piju nobena darežljivost prevelika, nobena rana preskeleča, in nikdar ne prehudo krivico terpeti.

Božje pota so čudne. Kdo vé, morebiti bo spet slabotni križ svet iz nevere in krivoverstva k resnici pripeljal? Morebiti ima zapuščena cerkev po svoji nepremagljivosti svetu svojo božjo resničnost pokazati? V resnici, kako omahljiva bi se zdela Petrova skala sedanjemu in prihodnjemu svetu, ko bi se tudi ona z drugimi vred uklanjala sleparijam nekterih rogoviležev, ko bi se Pij pogajal z zastopniki tiste nove volče pravice, ter izdajal ravnila večne pravice in resnice?

Prašamo, ali bi še ostala cerkev, ali bi še ostali papeži to, kar imajo biti, ako bi se deržnil Pij IX 1800 let staro, častitljivo cerkev v 19. stoletji zvezati s hudobo nevere in nepoštenosti? Ali je mogoče, da bi cerkev, čez 18 stoletij čudovito ohranjena, zdaj obupala ter začela pogajati se za svoje bitje in obstanek z lažjóm in krivico? Né, dragi bravec! tega Pij ne more, — tega Pij ne smé! — kajti, reklo bi se s tim podpirati roparstvo, priznavati prekucijske hudodelstva; po tej politiki bi škodoval Pij cerkvi na časti, sebi bi nakopal sramotno ime omahljivosti, zgrešil bi pravi namen in nalogo katoliške cerkve, dal bi pohujšanje vsemu svetu! Tega pa prava Petrova skala ne zná, ne more, ne smé! In zato Pij ne ukloni svoje častitljive glave pred kačo, ktera ga vedno zalezuje s silo in zvijačo. —

(Dalje nasl.)

Marija in papeži z imenom Pij.

Da bi usmiljeni Bog naše prošnje raji uslišal, pravijo Pij IX v ogovoru 20. grudnia 1867, priporočujmo se tistim, ki so naši besedniki pri njem, posebno pa neomadežni Devici in Materi Božji Mariji, ki je naj boljši pomoč kristjanov, in ki doseže za kar koli prosi, in nikoli zastoj ne prosi. Ta klic najdemo skoro v vsih očitnih pismih sv. Očeta. Kakor pa so papeži sploh v očitnih stiskah zavračali keršansko ljudstvo na „Pomoč kristjanov“ od Gregora Vélikega, ki je v času neke morivne kuge v Rimu bil pričel šmarne procesije, do zadnjega ogovora sedanjega papeža; tako je tudi kaj posebnega, da ravno papeži z imenom Pij, ki so se zaplljivo k Mariji obračali, so velikrat čudovito njeno pomoč skusili. Nekoliko dokazov.

Turški sultan Selim, Solimanov naslednik, je bil ravno Benečanom otok Ciper vzel in ni manj mislil kot vse keršanstvo polomescu podvreči. Keršanstvo se je treslo pred njegovo morskó vojsko. Tačasni papež, bil je Pij V, poprime orožje priporočevanja do vedne Device, in je zapovedal 7. vinotoka 1571 v vseh cerkvah rožni venec (rožen kranec) moliti. Še tisti dan je zgubilo 30.000 Turkov življenje, turško brodovje je bilo pri Lepanti popolnoma v nič djano, in od tega časa je

islam nehal biti strah keršanskega ljudstva. Pij V je zapovedal, da so se od tistega časa lavretanskim litanijam besede pristavljale: „Pomoč kristjanov“ in postavil je praznik „Marije Device premožnice.“ Nezmerno veliko je bilo veselje po svetu zavoljo te zmage, in Pija V so vsi na glas preslavljali, ker dobro so vedili, kolik délež on ima pri tako imenitni zmagi za vse olikano človeštvo. Ponižni papež pa je vso čast prilastoval Bogu in presv. Devici.

Tudi njegovo posebno čeeenje do Marijnega neomadežanega spočetja spričuje, s koliko ljubeznijo do Božje Matere je bil navdajan ta sveti mož. Zaverigel je bil terditev Bajevó, da je bila Marija izvirnemu grehu in torej smerti podveržena. Obnovil je bil tudi ukaze svojih prednikov, ki so prepovedovali v pridigah ali v bukvah v narodnem jeziku govoriti zoper skrivnost neomadežanega spočetja, akoravno takrat to še ni bilo za versko resnico razglašeno, kakor je znano. Posledujč je dal z mašo in z duhovskimi molitvami 8. grud. obhajati praznik spočetja Marije D. Z veliko skerbljivostjo za čistost sv. vere, z brambo resnice zoper krivoverce, z ljubeznijo in usmiljenjem do ubozih in terpečih, s potterpežljivostjo v terpljenji si je pridobil velike zasluge in umerl je 1. majnika 1572.

Blizo 100 lét poprej se je bil obernal papež enacega imena, bil je Pij II, v telesni nadlogi k Mariji. Pri hudem kašlju in merzlici se je bil obljubil na božjo pot v Loreto; in kakor pravi napis nekega keliha, ki ga je Materi Božji v Loreti daroval, je bil popolnoma ozdravel. Ta papež je bil po svojem posvečenji škof v Terstu (Aeneas Silvius 1447).

Poseben častivec Marijin je bil Pij VII. Od njega je iskal prvi Napoleon, da naj se odpové cerkvenim deržavam; in ker ni v to dovolil, so ga odpeljali (6. mal. serpana 1809) na Francosko in od tam v Savono primorsko sardinsko mesto pri Genevi, kjer je bil blizo 5 lét.

Odločen od svojega ljudstva, odločen od svojih kardinalov, je mógel namestnik Kristusov terpeti nezmerne britkosti. Velike so bile namreč zmešnjave, ktere je počenjal Napoleon v cerkvi Božji, in silo nespodobno je delal s sv. Očetom. Pobožni papež pa je zaupal v Boga in na prošnje njegove častitljive Matere Marije. Sebe, vse svoje in sv. cerkve britkosti je Marii izročil in priporočil in neprenehoma je klical za pomoč k nebeški Kraljici in Materi vernikov. V Savoni je v eni izmed ondotnih cerkvá imenitna podoba z imenom „Mati usmiljenja.“ Sv. Oče je imel do te podobe veliko čeeenje; tudi je bil že obljubo storil jo slovesno kronati; v jetništvu pa ni mogel svoje želje spolniti. L. 1812 je bil odpeljan v Fontainebleau pri Parizu. V ondotnem cesarskem dvoru je Napoleon starčka primoral svojim deželam odpovedati se. Papež pa je odpoved slovesno preklical, in zopet je bil vlečen nazaj v Savono. Kakor je znano, je bil izobčil Napoleona I izmed vernih kristjanov; — in ravno tako so znane cesarjeve zaničevavne besede: „Mojim vojakom zavoljo tega ne bo orožje iz rók popadalo.“ In glej! popadalo jim je iz rok prav po besedi; na sneženih ruskih planjavah ga zavoljo mraza niso mogli deržati, odpadlo je oterpjenim rokam. 23. pros. 1814 je Pij VII od v vojskah ponizanega despota zopet zadobil prostost, in po dunajskem kongresu tudi posestva sv. Sedeža nazaj. 11. vel. serp. 1814 je mógel cesar v ravno tisti sobi v Fontainebleau-u svojo odpoved podpisati, v kateri je poprej papeža natezal, da naj se svojim deržavam odpové. Odšel je na otok Elbo; Pij VII pa je podobi Matere Božje v Savoni obljubljenó krono slovesno na glavo djal, in se vernil zmagovito v svoje stolno mesto. Pripisoval je svoje rešenje priprošnji Marije Device, in je zato zapo-

vedal, da naj se 24. vel. travna obhaja praznik „Marije pomočnice kristjanov.“

K temu Piju VII je prišel nekega dne mlad grof in mu je povedal, da je Materi Božji obljubo storil v duhovski stan stopiti; sedaj pa za neko boleznijo terpi, ki ga za to nezmožnega dela. Papež pravi: „Oberni se do Marije in imej zaupanje!“ Podelil mu je dvoje više posvečenje. Osem dni pred mašnikovim posvečenjem je prišel grof zopet tožit, da ga bolezen ne pusti. „Sin moj!“ pravi Pij VII, „bodi stanoviten, Marija še nobenega ni zapustila; pojdi v samoto in praznuj devetdnevno v čast Matere Božje. Mi bomo ravno to storili.“

Mladeneč je molil z resnično terdnim zaupanjem k Mariji, prejel mašnikovo posvečenje in bolezen je zginila, in do današnjega dne se ni povernila, kajti takratni mladeneč je sedaj starček s 75 leti, postal je med tim škof in papež, on je sedanji — Pij IX.

Bila je pa tudi v resnici prva skerb sv. Očeta od prvega dne njihovega nastopa do zadnjega dogovora, češenje Marije Device na novo poživiti; od tod njih veselje, ko so 8. grudna 1854 zadnji zlahetni kamen v njeno krono vverstiti srečo imelo; od tod njih nepremakljivo zaupanje, da njena močna priprošnja bode tudi sedaj resnici in pravici gotovo k zmagi pomagala.

Čast njemu, ki jo je vreden.

Eno naj lepših prikazen v sv. cerkvi sedanjega časa nam kaže Holandija. Prej za katoliške koristi komaj znana, je zdaj prva pri velikem katoliškem gibanju za papeža. Pri Kastelfidardi je bila Holandija komaj po enem ali drugem svojih sinov namestovana, lani pa si je pri brambi sv. Očeta in nabiranju darov za našega poglavarja naj slavnije mesto med narodi pridobila. To je bilo v Franciji in Belgiji spoznano, in posebno po nekem imenitnem belgiškem govorniku poterjeno, ki je v Gentu pri pokopu treh v papeževi bitvi umerlih zvavov med drugim tudi tole rekel: „Naša pravična ponosnost nas ne sme zapeljati, da bi ne videli zaslug, ki so večje kakor naše. Holandska nas je premagala in radi podpišemo to zmago. Darovala je kri svojih otrok in je sedaj na čelu narodov, ki so svetemu Očetu bojevavcev poslali.“

Navdušenost križarjev je v to ljudstvo prišla, ki so ga večkrat z zgledom hladnokervnosti in slabega predvarka primerjali. — Holandska je do grudna l. 1867 že 2000 zvavov v Rim poslala. Mesto Nimwegen, ki šteje samo 12.000 katoliških prebivavcev, je poslalo 149 bojevavcev; Geldroy, majhno mesto z 2000 prebivavci, pa dvajset. Med temi so bili vojaki, kakor nekdanji kristjani, z mučeniško kervjo v žilah; junaki, kakor neki Peter Jong, ki je v bitvi štirinajst Garibaldovcev končal, potem pa za smert ranjen pokleknil, molil in umerl, in ki je po svoji smerti slovečo hvalo zaslužil.

„Verjemite mi,“ je pisal njegov pajdaš nekemu duhovniku na Holandsko, „častiti gospod! da za Jonga ni treba moliti. Živel je kakor svetnik, in umerl kakor junak.“ — Med njimi so bili junaki, kakor znani bojevavec mentanski, ki je svoje tri rane, vse ob enem času prejemi, s svetim križem si zaznamoval in umiraje govoril: V imenu Boga Očeta in Sina in svetega Duha; junaki, ki jih je francoski častnik s temi besedami pohvalil: „Holandci so pravi oroslani! Res je, da njihova hladna kri ne zavre kmalo; ali ko so v vihri, ne more nič zopervati njihovi hrabrosti in moči njihovih del. Ne poznam boljših vojakov!“

Ta čudežna junaška hrabrost izvira iz naj plemenitejega vira, ki si ga človek misliti more. To nam spričuje sinovsko pobožno čutilo zvavov; preblago navdušenje za sveto vero, ki jo branijo; velika darežljivost,

za katero se v Holandiji soseska s sosesko skuša. To nam spričuje tudi lepa pesem, ki je po vsi deželi znana, in ki jo pojo posebno pri odhodu novih zvavov. Nekaj glavnih misli iz nje naj vam, častiti bravci, vse pojasni: „Vzdigni se, nizozemska mladež! V Rim, v sveti Rim! Pij, naš Oče, terpé! Od vseh strani se zbirajo otroci svete cerkve, zoper one zaveznike, ki svoje preklicane roke zoper Pija in cerkev povzdigujejo . . .; tam se je bojevalo tisoč naših vojakov, otrok nizozemskih; ondi so napojili sveto zemljo s svojo kervjo.“

Naša dežela je zopet mučeniške palme našla . . .; tromba božjih bojevavcev se zopet po sedmerih gričih razlega, keršanska mladež veselo naskakuje, pripravljena za Boga in papeža umreti . . .; toraj vzdigni se, nizozemska mladež! Živi križ! V Rim v sveti Rim!“

Lepe besede, ki jih je pred devet sto leti sv. Bernard križarjem klical, tudi sedaj veljajo: „Vojaki,“ je djal, „bodite serčni v vojski zoper sovražnike Kristusovega križa. Vi odločite — ali bomo živeli, ali umerli: Božji smo! Kakošna slava je, zmagavno iz vojske se verniti; kakošna sreča, kot mučenec v boji umreti; kajti, ako čislamo one srečne, ki v Gospodu umerjo, koliko bolj srečni so oni, ki za Gospoda umerjó . . .“ Gotovo, te besede imajo sedaj še večjo veljavo, ko takrat. Takrat je bila naloga, Kristusov grob iz rok nevercev iztergati, dandanašnji pa Kristusovega namestnika zoper sovražnike braniti, ki so veliko hujši kakor Turki in neverci. (Volksztg. Chicago.) H.

Bogokletstvo.

Iz Krašnje.

Zapravljivec v naši priliki „nepamet“ je kakor pravi nespametnež poslušal in posnemal vinske bratce svoje ter z njimi in za njimi zaničeval in zasmehoval prošnje in opominovanja materne in sesterne, s tem pa se razodeval ko lahkomišljenega in nehvaležnega brata in ko malopridnega, spačenega sina, ki se je hudo pregrešil zoper ljubezen in spoštovanje, katero je bil dolžan materi svoji. Pa brez primere huje od tega greše oni, ki hočejo verni biti, pa pri vsem tem vender s puhlimi svobodnjaki derže, kateri cerkev napadajo. In zakaj?

Cerkve je duhovna mati vsih vernih katoličanov, vstanovljena, da shranuje čistiti verski zaklad, da oznanjuje, uči, razklada in pojasnuje verske resnice, ter odkazuje stezo, in vabi na to stezo, pa tudi podpira človeka na tej stezi, da omoten ne zajde na pogubivno pot iz časnosti v večnost. Cerkve poklic potemtakem je zverševanje one sreče, ki ne terpi le kake léta, temveč osrečuje njega, ki ni prave steze zgrešil, ven in ven, brez nehanja — na večno.

Se hoče kdo soznaniti z duhom kake šolske naprave, napačno bo ravnal, ako iše v tej zadevi podučjenja in pojasnjenja pri kakem učencu, posebno takem, ki šolo slabo obiskuje, ki je len in ves vnmaren v spolnovanju dijaških dolžnost. Da bi slabo vest kolikor toliko potolažil in polepil slabo svoje napredovanje, obrekoval bo učenec in grajal šolsko napravo, obrekoval in grajal pa tudi učiteljstvo ali sploh, ali pa v posameznih osébah, in uni, ki je podučjenja in razjasnjenja iskal, bo namesti tega le spaček imel. Pa tudi spošten in izversten dijak ni naraven in v vsih rečéh zanesljiv vir komu, ki se hoče z duhom kake šolske naprave po zmožnosti natanko soznaniti. Ta namen doseči, treba je z učitelji naprave in z dotičnim vodjem govoriti, z njimi se pečati, z njimi pomenkovati se, njih spraševati in poslušati, ker le takó bo človek v stanu razviditi in spoznati duha, ki vso napravo vodi in živi. Kar pa tu od šolske in tudi drugih naprav veljá, veljá še vse bolj od cerkve ko naprave v posvečenje in zveličanje člo-

veškega rodú. Hoče li zato kdo vediti, kaj da ima verovati, kako da ima té ali une verske resnice vzeti in uméti, kaj da mu je storiti, kaj opustiti, da v duhu vere, v duhu cerkvenem ravná in posvečenja in zveličanja ne zgreši, ta mora cerkev vprašati, pri cerkvi le podučjenja iskati, to je: on mora edino le škofo čuti, ki so z Rimom v zvezi, in papeža ko namestnika Kristusovega in poglavarja cerkve.

Ako boš v cerkvenih rečéh le ude iz poslušavne cerkve popraševal in pri njih podučevanja in razsvitljenja iskal, nisi nastopil prave poti, ne hodiš po pravi poti, in prav lahko se ti prigodi, da boš napačno podučen; ponemariš pa nalaš v cerkvenih in verskih zadevah škofo s papežem vred, ponemariš tedaj učivno cerkev, in poslušáš edino le ude poslušavne cerkve, in sicer take, ki na veri pešajo, ki keršanske dolžnosti opušajo in so veri in cerkvi nasprotniki, taval boš po nevarni napačni poti, in namesti resnice zvedil boš le zmotno in laž, namesti soznaniti se bolj s keršanskim duhom in se ga navzeti, nalezel se boš posvetnega duha, duha mótn in pogube.

Cerkve in država — obé ste božje napravi, kajti viši oblast prihaja od zgoraj, od Boga, spričuje sveto pismo. Cerkve vendar se bistveno loči od države. Države se spreminjajo, tudi zibnejo in nove nastanejo; cerkev pa je zmeraj ena in tista, ona ima obljubo obstoječnosti svoje do konca svetá. Države se po ljudéh z vpljivom raznih razmér in pripetljejev pričenjajo in sestavljajo; cerkev pa je vstanovil Božji Sin sam neposredno in osebnó. Državna oblast je od Boga, ker sv. pismo pravi, da viši oblast od zgoraj, od Boga pride, in da ji moramo zato pokorni biti; cerkvena oblast pa izhaja naravnost od Kristusa samega, ker On sam je to oblast cerkvi izročil, s to oblastjo cerkev obdaril. Oblast cerkvena je duhovna, obsega sicer vsega, vendar pa bolj notranjega človeka in vestno okrožje, med tem ko je državna le svetna in zunanja; državna oblast obsega časnost, cerkvena pa tudi v večnost sega; državni oblastniki so zmotam podverženi, pa cerkev je nezmotljiva v verski in npravni zadevi; cerkvi je obljubljen bil sv. Duh in ji je bil tudi poslan, pri cerkvi ostati nevidoma do konca svetá obljubil je Kristus sam; takih obljub pa država nima, in ni je, da bi reči zamogla, da je pod vodstvom božjim takó v tem pomenu, kakor cerkev Gospodova, nad katero čuje Kristus, in jo vodi sveti Duh.

Cerkvi postavil je vogeljni kamenj Kristus sam: „Ti si Peter,“ je rekel On, to je, „skala, in na to skalo hočem svojo cerkev zidati, in peklenške vrata je ne bodo zmagale.“ Vkladni načert, po katerem se cerkev razvija in širi po svetu, je osnoval tudi Gospod: „Mir vam bodi!“ so besede, s katerimi je pozdravil učence, „kakor je Oče mene poslal, tudi jez vas pošljem.“ In ko je bil to izrekel, je dihnil v nje, in jim rekel, „sprejmite svetega Duha, katerim bote grehe odpustili, so jim odpušeni, in katerim jih bote zadržali, so jim zadržani.“ In spet: „Meni je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji, toraj pojdite in učite vse narode, oznanujte evangelij vsem ljudém in keršujte jih v imenu Boga Očeta, Sina in sv. Duha. Kdor veruje in je keršen, bo zveličan, kdor pa ne veruje bo pogubljen.“ Pa tudi oblast jim je dal, vse to storiti in določiti, vpeljati in izpeljevati, kar je k posvečevanju človeštva potreba: „Kar koli bote zavezali na zemlji,“ so spet besede Njegove, „bo zavezano tudi v nebesih, in kar koli bote razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ Poslednjič obljubi še, da hoče ven in ven pri cerkvi ostati: „In glejte,“ je rekel Gospod učencem, „jez sem pri vas do konca sveta.“ Ne toraj koga izmed poslušavne cerkve, ampak iz učivne cerkve, učence in njih nastopnike škofo je

Kristus pooblastil učiti, verujoče kerševati in sprejemati v cerkev; ne oblastniki in mogočni tega svetá, ampak škofoje so postavljeni od svetega Duha, nad cerkevjo čuti in vladati jo: „Pazite“ se bere v apostoljskem djanju, „pazite na sé, in na vso čedo, v kateri vas je sv. Duh škofo postavil, vladati cerkev Božjo, ki jo je pridobil s svojo kervjo“, ne ta ali uni kralj ali oblastnik, temveč rimski papež je te cerkve poglavar, njemu le je izročil Gospod v sv. Petru jagnjeta in ovce, to je, vesoljno cerkev, in z njim združen biti mora vsak, kdor hoče zarés člen ali ud te cerkve biti. „Pasi,“ je rekel Kristus Petru, „moje jagnjeta — pasi moje ovce.“ Cerkev Gospodova v svoji polni oblasti je toraj cerkev učivna, so škofoje v zvezi s papežem, in papež središe te cerkve, središe vsih vernih. Kdor te cerkve ne poslušá, pravi Gospod, ta naj ti bo kakor nejevernik ali očiten grešnik. In „kdor vas poslušá,“ pravi On nadalje, „mene poslušá, in kdor vas zaničuje mene zaničuje; kdor pa mene zaničuje, zaničuje Njega, kateri me je poslal.“ Kakor mora potemtakem oni, kateri se hoče temelito z duhom kake šolske naprave soznaniti, pred drugim učitelje in vodja poslušati, spraševati in z njimi o tej reči se pomenkovati, tako mora vsaki, naj bo veren ali nejeveren, ako hoče cerkev in cerkvenega duha prav spoznati, cerkev, in sicer učivno, to je: papeža in z njim združene škofo poslušati, vsi verniki pa tudi ne le je poslušati, ampak tudi naravnost ubogati. „Kdor vas poslušá, mene poslušá, in kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“

(Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Predzadnjo nedeljo 10. t. m. je bila pokopana v vsakterem oziru močna, dasi sicer prosta žena M. Svetina ali Medijatovka. Hiša njena slovi, in v spominu bode ostala ranjca po svoji oporoki, ktera se bode, upajmo, tudi dobro rešila po njenem blagem namenu. V čast ji bodi, da v njeni gostivnici o petkih in sicer vsakih postnih dneh nikoli nobeden — za noben denar — ni dobil mesnih jedí, in zavoljo tega hiša njena ni pešala, marveč si je lepo vzmagala, je imela blagoslov Božji, in čislali so jo vsi pošteni, kar je lepo pokazal pogreb njen. Naj v miru počiva!

Izpod Kuma. Naš „Učiteljski Tovarš,“ prav podučin in Slovencem močno koristen list, pravi v dopisu spod Kuma:

„Kaj bo li kmečke otroke k šoli vezalo potem, če se loči šola od cerkve? Marsikdo bo rekel, da bo potem ojstra postava ukazovala in silila otroke v šolo, toda skušeni smo in dobro vemo, koliko zamore naj boljša šolska postava tam, kjer ljudje ne gledajo na šolske nauke več, kakor toliko, da se otroci v šoli razun kerš. nauka naučé še samo za silo brati in nekaj pisati. Dobri za šolo vneti duhovniki so bili in so do sedaj pri nas edini, ki s svojo veljavo in z versko dolžnostjo polnijo kmečke šole in tako pomagajo, da se med ljudstvom širi prava zavest do šole in do prave olike. Tudi po novi šolski postavi bo menda ljudska šola klila le tam, kjer ne bode pešala lepa razmera — duhovnik in šola.“

Iz Pazna, 5. maj. Mislim Vam vstreči, ako Vam za „Danicine“ bralce, katerih je mnogo v apostoljstvu molitve, pošljem naslednjo stvarico, ako Vam je ljubo, da jo latinsko in slovensko natisniti blagovolite. Korist je splošnja. —

Ex Audentia SSmi.

Beatissime Pater!

Rector et consilium Apostolatus precum in Gallia etc. Sanctitatem Vestram humilime exorant, ut ad in-

condenda efficacius Christianorum pectora Ejus amore concedere dignetur illis, qui corde saltem contrito recitaverint versum jam diu in Ecclesia receptum: Jesu mitis et humilis corde, fac cor meum sicut Cor Tuum! — indulgentiam tercentorum dierum, applicabilem etiam animabus, quae expiatorio igne purgantur. Pro gratia in forma Ecclesiae consueta.

Die 25. Januarii 1868.

Pius PP. IX.

Iz zaslivanja pred sv. Očetom.

Presveti Oče!

Vodnik in svēt apostolstva za molitev na Francoskem itd. Vas prav ponižno prosita, sveti Oče, da se serca kristjanov močnejše z ljubeznijo do Jezusa vžigajo, blagovolite podeliti tri sto dni odpustkov tistim, kateri bodo saj s skesanim srcem izrekli že davno v cerkvi sprejete besede: Jezus pohlevni in iz serca ponižni, stori serce moje kakor je Serce Tvoje! in naj se smejo ti odpustki darovati tudi za duše v vicah.

Po milosti v navadni podobi sv. cerkve.

Dne 25. prosenca 1868.

Ker pa v odpisu ni omenjeno: „semel in die — enkrat na dan,“ se mora za gotovo misliti, da se odpustek vsakrat zadobi, kolikorkrat se ta zdihljivej pobožno izreče in v vsakem jeziku „dummodo versio sit fidelis.“ Tako so sv. Oče sami splošno zagotovili prejšnjemu prefektu Congr. Indulg. Cord. Panebianco in Aud. 29. Dec. 1864. *)

Wabashaw v Minesoti, 18. aprila 1868. (Življenje ranjkega škofa Baraga, govor general-vikarja Jekar-ja. Prestavljeno iz angleškega.) (Konec.)

Pa skorej nemogoče je pred oči staviti dela in trude vnetega misijonarja pri obiskovanju njih čede, bodi si v kaki hitri nevarnosti ali boleznih, ali le v odločenem času večkrat med letom. Pripravljeni so bili vsaki čas se na pot podati, in vkljub naj hujšim zaderžkom, naj je bilo popotovati po vodi ali po suhem, v poletni vročini med roji hudih moskitov (strupenih komarjev) ali po zimi v kerpljah (snežnih cokljah). Dneve in tedne je bilo hoditi, kmalo po jezeru na ledu nasproti hudi burji, ki s snegom mede in človeka slepi, kmalo po gojzdh ali planjavah, ko človek pade večkrat pod težkim tovorom bukev ali drugih potrebnih reči za mašo. Večkrat prenočevati je bilo v gojzdh, ali poiskati si zavetja pod odejo zametov. Zderžati se vsih močnih v takih okolišinah tako navadnih pijač in zadovoliti se samo s kupico vode in skorjico kruha, ali z malo sirom, celo popotovati brez vse hrane, ako je potreba, kdo bo dopovedal vse take misijonske dela? Kdo bo popisoval njih gorečnost v oznanovanju besede Božje pri teh priprostih ljudeh, kako so vsakemu po svojem jeziku služili, spovedovaje jih pozno v noč in zgodaj zjutraj, bojevaje se zoper njih slabe navade, pa tudi jih varovaje zoper krivične odertije, in vse to ne zavoljo časnega dobička, ampak zavoljo nebeške ljubezni, ki jo je bilo polno v njih sercu! Ali čem govoriti o njih odkritoserčnosti, prijaznosti in olikanosti v pogovorih z vsemi, o ponižnosti in pohlevnosti do nevednih, in o serčnosti zoper prevzetne razžaljivce; slikati (popisovati) vse druge čednosti kristjana in posebno duhovna, čednosti, ki so se oče Baraga v svojih misijonih med rudarji ž njimi ljubezen, čast in občudovanje vsih pridobili, in tako da jih je jelo veliko drugovercev dobro in pravično soditi in misliti o katoliški cerkvi? Popisati vse to je skoraj nemogoče, in ako bi prav mogoče bilo, bi se kaj tacega v govoru, ki le uro terpi, ne smel lotiti.

Tudi mi pričujoča priložnost ne dovoli svetega škofa stopinjo za stopinjo spremljevati na njih popotovanju v Rim, v Avstrijansko, Francosko, Irsko, koj ko so bili škof posvečeni (18. novembra 1853). Ne morem jih spremljevati po njih misijonih, ki so jih vsako leto obiskovali, ter birmovali; ali ž njimi kramljati v tihi sobici v „Sault St. Marie,“ kjer so imeli več lét vse opravke misijonarjeve oskerbeti, posebno pri bližnjih Indijanih, bivši povsod ravno tako poterpežljivi, ponižni, goreči, radodarni in usmiljeni, kakor popred, ko so bili še samo priprost misijonar. Butara velike časti, ki so jo bili dosegli, je bila težja za vestnega misijonarja, kakor vse poprešnje terpljenja, in natančno spolnovanje velikih dolžnost, kakor tudi vedne skerbi zavoljo odgovora pred sodbo za take dolžnosti, to je posebno pripomoglo, da so mogli tako kmalo nas zapustiti, akoravno so bili sicer vedno terdni in zdravi.

Še nekoliko besedi o koncu njih življenja, in potem bom končal. Pred 6 leti so ostarani prelat popotovali več ko 150 milj daleč, nekaj s kerpljami, nekaj na odprtih sanéh, da so se z drugimi škofi sošli v nekem zboru. Došli so v „Thunder Bay“ ob zahodnjem bregu Huronskega jezera čisto bolehnih in na pol zmerznjenih. Od tega časa niso bili več popolnoma zdravi. Moč jih je jela počasi zapuščati, in spomladi leta 1866 se je jel mertvud prikazovati, bolezen, kateri je bila vsa njih rodovina podveržena. Roka, ki se je tolikokrat stegnila v blagoslov pričujočih, taka radodarna roka, ki je toliko revežem solze otirala, — roka, ki je neprecenljive knjige spisala v mnogih jezikih, — ta roka je odpovedala službo, ni hotla več ubogati bistre glave, terdne volje. Mesca kim. l. 1866 so zadnjikrat po škofiji popotovali, kakor popred vsako leto. O tem času so tudi zadnjikrat pridigovali v vsih jezikih, ki so jih v svojih misijonih rabili, namreč v „Hancock-u“ v cerkvi sv. Ane; tudi so to sami rekli, ker čutili so, da jih glas zapušča. Vender so še enkrat obiskali druge škofe, namreč mesca okt. 1866, ki so se bili k zboru v Baltimoru zbrali, in tam jih je na stopnicah nadškofovega dvora mertvud zadel. Niso jih mogli pregovoriti, da bi zadnje dni svojega življenja pri kakem drugem škofu preživeli; ne, temuč podali so se nazaj k Gornjemu jezeru. Tam so zopet 4 tedne opravljali vse dolžnosti priprostega misijonarja, bolnike obiskovali, še celo take, ki so bili manj bolni, kakor škof sami; oroke so podučevali, kerševali itd., ker duhovna ravno doma ni bilo. Kmalo potem so postali tako slabi, da so le še zamogli ob nedeljah pri maši biti, ves drugi čas so skoraj vedno premišljevali in molili. Sedeči na stolu s priklonjeno glavo so premišljevali dolge leta, ki so jih v Gospodovem vinogradu preživeli po dolinah svoje solnčne domovine (na Kranjskem), ob bregovih jezera Mičiganskega in v divjih gojzdh Gornjega polotoka. In kaj so rekli, ko so vse to v duhu pregledali? Rekli so, da so le nevreden služabnik Gospodov, da nimajo nič, na kar bi se za večnost opirali, kakor samo veliko usmiljenje Odrješnikovo, in moč odpušanja grehov, ki jo je Kristus dodelil svoji cerkvi.

Po noči pred ss. tremi Kralji so bili pobožni mučenec opominjani, da bo treba kmalo iti v dolgo večnost. Mirno so pričakovali ure ločenja iz tega sveta; prejemiš sv. zakramente, vdani v Božjo voljo in polni upa v Njegovo sveto milost so mirno v Gospodu zaspali v nedeljo imena Jezusovega ob dveh po polnoči, v praznik imena, v kterega so vse svoje upanja stavili, imena, ki so se mu bili popolnoma darovali in so za Njegovo slavo delali ves čas svojega življenja.

Tako je umerl mož, čigar čistost duše, priprostost v vsih zadevah, velika gorečnost, zatiranje samega sebe, čigar izverstni talenti in zmožnosti so se obračali zgolj v

*) Iz časopisa mesca januarja l. 1868: Acta ex iis decerpta, quae apud S. sedem geruntur.

čas Božjo in za naj bolj zapuščene sirote; mož, čigar dela bodo njegovo ime ohranile, dokler bodo taki, ki toliko čednost zapopadejo in čislati vejo v teh severnih krajih, ki so bili posebno polje njegove delavnosti, in kjer njegovo truplo zdaj počiva, da ga trombni glas zopet zbudi.

Jak. Trobec.

Pripis. Zdaj je tu strašno opraviti, ker je ravno čas za velikonočno spoved. Uni teden sem tu luteranko v cerkev sprejel, jo kerstil in obhajal; tudi več družih protestantov imam še v poduku.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Časništvo in linški škof.) „Laibaherica“ je iz „Debatte“ posnela spis poln psovovanja zoper linškega škofa, da bi kdo bravev utegnili misliti, kdo vé, kakošen rogovilež so ta dobri vikši pastir! V vsem spisu ni nobena verstica škofovega pisanja overžena, temuč psovke hočejo dokaze namestovati: „Das Manifest eines staatsgefährlichen Frondeurs,“ — „sein Metier, dass er dem Konkordate Weihrauch streut,“ — „der Bischof usurpiert eine Gewalt, — macht sich zur obersten Instanz zu entscheiden, ob ein Gesetz mit dem, was der Bischof Religion nennt, im Widerspruche steht oder nicht . . . — diese Ephemeride aus dem klerikalnen Lager . . . die sich auflehnen den Bischöfe.“ — Taki so Debattini dokazi zoper apostolskega moža. Kaj je neki škof hudega storil, da je tako razdražil časniškega seršena?

Potegnili se je ravnoserčno za svoje duhovstvo, ki je bilo v minister — Giskrovem dopisu zoper „klerikalne agitacije“ illojalnosti (nepostavnega obnašanja) dolženo. To dolženje je bilo v prvo duhovstvo samo zavrnilo v lastnem „memorandumu,“ — zdaj pa tudi njegov škof v odgovoru do poglavarja v Lincu. Škof najprej naravnost priznava to pravico, da vis. vlada terdo tirja spolnovanje postáv, ktere nimajo nič žalivega zoper katoliško cerkev, in pristavlja: Koliko škode in sramote n. pr. bi se bilo prihranilo cerkvi v Avstrii, pa tudi avstrijski državi, ako bi se bil spolnoval 16. § konkordata — te pogodbe, kateri je v 35. členu za vselej zagotovljena veljava, kakoršno ima vsaka državna postava. Paragraf pravi to-le: „Njih Veličanstvo Cesar ne bodo pripustili, da bi se katoliška cerkev in nje vera, njena služba Božja, njene naredbe z besedo, z djanjem, ali s pisanjem zasramovale, ali da bi se višim in služabnikom cerkvá v opravljanji njih službe opovire delale.“

Potlej poterdi škof, da ni prav noben primérlej znan, kjer bi bilo agitiralo, ali bi zdaj agitiralo duhovstvo zoper državne postave; ali bi torej ne bilo prav, da „naj bi bil minister opustil djanje (pisanje zoper duhovstvo), s katerim se dostojnost podkopuje stanu, ki ga minister sam imenuje visokega in svetega?“ — Škofu je močno verjetno, da ne le sploh duhovstvo ni v ničimur zapopadeno, ampak tudi posameznih „prenapetežev“ ni v škofii, in da vsa očitana priprava k klerikalnim agitacijam je to, kar je bilo neko enako strašilo „sanfedizma“ pred kratkim na Dunaju.

Pripravljen je pa nasproti sam višji pastir ministru naznaniti veliko število antiklerikalnih agitacij, ki so res zoper že obstoječe postave, ktere so vendar kaj hujši kakor bi bile pa agitacije zoper šele osnovane postave. „K takim se štejejo neštevilne laži in spake v oziru konkordata, ktere zadevajo tudi v osebo cesarjevo, ki so pred vsim škofijstvom avstrijskim l. 1856, kjer sem tudi že jaz bil pričujoč, z zvestobo, ki se spodobi možu in cesarju, poroka so storili, da se bode pogodba spolnovala.“

Potem škofovo pisanje razklada, kar je v vsakem večem katekizmu, da bi se namreč postave ne smeje

spolnovati, ako bi bile veri nasproti. To vsak otrok vé, in nihče se ne čudi, razun kdor mogočno kakor „Debatta“ s petó teptá tó, „was der Bischof Religion nennt!“

Poslednjič zavrača višji pastir na pisanje nekega Prusa (Julius Lang-a) do monakovskega škofa, ktero hoče avstrijske serca od Avstrije do Prusov obračati. Škof pravi, da se „s katol. cerkvijo na Pruskem res prizanašljive in pravičnije dela, kakor po nekterih nemških državah in tudi v Avstrii. Prusija ravno se hoče čez vso Nemčijo razširit; toda — če tudi brez namena — veliko vspešniši kot Bizmark dela za te osnove vsak avstrijski državnik, kateri prezira katoliško cerkev . . .“

Po mojem naj globokejšem prepričanji je katoliška politika avstrijska politika, in zoperkatoliška politika zoperavstrijska politika itd.“

Da škof govori precej terdo, kakor so apostolski možje ob vsih časih delali, to je resnica; toda škofovske besede, ki izvirajo iz naj čistejšega domoljubja, so resnica in zdravilo za ljudstvo in državo, med tem ko je plačevanim časnikarjem danes belo, kar je bilo včeraj černo in desetkrat plajš po vetru obernejo, ako jim tako kaže. Katoliški škofje so vsaki vladi naj močnejši podporja, še celo med neverniki, po zapovedi, da „vsaka oblast je od zgorej,“ in pa ravno zato, ker jim je Bog prvi in nad vse, oni na tanko spolnujejo Njegovo postavo tudi v oziru pokoršine do posvetne oblasti. In ker so po šteti in podložniki, zato se tudi ne bojé resnice govoriti, kadar jih dolžnost veže.

Amerikanske novice. Koliko število katoličanov je že v novem Jorku, kaže tudi to, da je undan samo v občini sv. Nikolaja do 200 otrok prejelo prvo sv. obhajilo. Tudi po družih cerkvah so že obhajali z lepimi slovesnostmi prvo sv. obhajilo. V Vestfalii, Mič., so bili dečki černo oblečeni z belimi rokovicami, deklice pa belo oblečene z venci na glavi. Pred njimi so jim nosili še mlajši otroci njih bele sveče. Redovne device imajo velike zasluge pri pripravlanji otrok za ta presrečni dan, kakor sploh zanjih odrejo in lepo oliko. Redovništvo in duhovsko osebstvo sploh je ob vsih časih mladi svet olikovalo, in take zaničevati in odrivati se pravi, svet v divjaštvo nazaj stermoglaviti. — V Barceloni na Španjolskem je napravljen vstav za odgojo duhovnov v prid tistega prebivavstva v Ameriki, ki španjolski jezik govori. Španjolsko duhovstvo je močno pobožno, zato ga mavtarji gerši obrekujejo, kakor marsiktere druge. — V deželi svobode gerdobija nima svobode: V državi Albanski od 1. jul. t. l. pride za celo leto v ječo in plača 1000 dolarjev globe, kdor bi prodajal ali pa razglasoval pohujšljive bukve, časnike ali druge enake spotikljivosti.

V gosposki zbornici je bila 15. majnika sprejeta medverska postava, ktero je bila spodnjica osnovala. Če bodo Njih veličanstvo postave poterdili ali ne, se ne vé; laž pa je časnikarsko bahanje, da večina „sodbe zmožnih“ prebivavcev želi to poterjenje. Vsak pameten človek spozná, da naskrižje med cerkveno in državno oblastjo ni sreča in blagor.

Novo berilo iz vsih vetrov. Tudi v španjski zbornici ni čisto brez tistih preposebnih „prijatlov“ cerkve in duhovstva. 29. aprila je minister pravíc Rousali nasprotnike prašal: „Kaj hočete prav za prav? Povejte vendar naravnost? Hočete revizijo (pregled) konkordata? V drugem evropskem kraju je napravila ona obžalovanja vreden stan, ki bi ne vidil rad, da bi se v moji domovini ponavljal.“ (Volksfrd.) — Francoski rudeči in pruski princ naslednik sta bila ob enem v Genfu, pa se nista vidila eden drugega. Razlagajo si to od tod: pruski je bil zavoljo zmág l. 1866 od laških republikancev slovesno sprejet v Turinu; rudečemu so pa dali

čutiti, da so jezni na francosko vlado, blezo zato, ker jim še ni dopustila Rima pozobati. Čudno se je zdelo tudi, da je ruski poslanec v Florencii rudečemu princu spod nog šel, k čemur je ne mara bil vzrok princev govor v pariškem senatu v prid Poljakom. Pravijo, da princ pojde tudi na Jutrovo. — Pravice na svetu: V Kalifornii imajo posebne uméne o pravici, da zamurci in Kitajci zoper belune niso veljavne priče, ter morejo beluni tako reči z unimi početi, kakor se jim poljubi. — O poslednji pravdi zoper ameriškega presidenta so starašini dobili brezimenske pisma, da bodo pomorjeni, ako Johnsona predsednika ne obsodijo, — in obsodili so ga neki z navadno večino, akoravno je po postavi k temu treba tri večine glasov. — V južni Ameriki je družba Ku-Kluks-Klan-ska, ki ima namen moriti tiste, ki so bili za politiko ameriškega zveznega kongresa. — V Georgii je 15 ošemljenih potepuhov vlomilo v spavnico Ašburn-ovo in so ga merzlokervno vstrelili. Bil je Ašburn najzmožniši ud republikanske stranke v Georgii. — Na Irskem se že več stoletij anglikanski duhovni s katoliškim premoženjem in žulji pasejo in imajo svoje fare, akoravno nič ovčic. (Zdaj še le se začenjajo po Gladstonovem nasvetu prizadevati, da bi se ta krivica odvernili.) — V Rusii se katoličani in Poljaki z vsakterimi pomočki porusujejo. — Sv. Očetu in drugim pravičnim posestnikom v Evropi so poropali več okrajn, ker niso imeli dosti telesne moči, da bi bili roparje vjeli in jih po pravici obsodili, ali saj odpodili. — Dalje nočem več govoriti, ker skorej povsod velja več petica, kakor pa pravica. — Iz Prage 15. majnika pravijo nanzanila: Najmanj 200.000 tujih je v Pragi; slovansko čutje gospoduje. Pripoveduje se, da derž. poglavastvo namerja z ukazom združevanja pod milim nebom prepovedati. — V Rimu je med 14. in 15. maj. umrl znani kardinal Andrea, ki je bil že delj časa bolehen. — Na Laškem žuga nepokoj v Romanji; macinisti neki hudo rojijo zoper savojsko dinastijo. Rogovilski razglasi izvirajo iz Londona, iz Genfa in iz nekterih mest na Francoskem in spodnjem Laškem, kodar so veliki rogoviljarji potaknjeni. — Gosp. Beust namerja rezno potegniti se v prid rumunskih judov, kakor pišejo „N. Tir. St.“ Naznanujejo pa iz Bulgarije, da ste Rumunija in Serbija sklenile med seboj zavezo, da hočete v ednosti delati. — Eden poljskih listov hudo rešetá obnašanje poljskih poslancev v derž. zboru, in pravi, da so en del Slovanov pomagali goniti Rusii v roke, ko so Čehe v obupu pustili, Ogre pa s svojim omahljivim obnašanjem razžalili, ter se sklenili z nemškimi liberalci; za to so pa želi za mesec dni ploskanje kupljivega nemškega časništva. (Neue T. S.) — Možje, ki so se v deržavnem zboru za cerkveno reč poganjali, dobivajo iz domače deržave in od zunaj veliko zaupnic; — katoliški duh se zmiraj bolj zbuja; tudi dremavci v potresih spregledujejo. — Konservativni in mladi Čehi so se te dni zedinili v vsih glavnih prašanjih; za pošiljanje poslancev v deželni zbor ni nobena stran. — Na Kandii so še zmiraj mesarije med Greki in Turki, premagovani pa so Turki. —

Iz Ljubljane. Ker se je slišalo, da po dokončani „sokolski“ pravdi ima biti v novo še preiskava zoper župana dr. Kosta, je toliko bolj vesela poslednja novica, da ljublj. deželna sodnija in graška nadsodnija niste našli nikakoršnega vzroka zoper njega preiskovati.

— Velik šum dela nekaj nočni napad na ljublj. turnarje, ko so pretečeno nedeljo iz Mengša domu se peljali. „Laib.“ je iz tega celo rogovilstvo naredila, ker piše o „förmlich organisirten, disciplinirten feind-

lichen Manöver;“ — preiskave bodo skazale, kaj da je bilo. „Danica“ o vsaki priliki svari zoper ponočevanje, pretepe in kar je s tem sklenjeno, ker take reči so enako zoper vero, kakor zoper pamet in oliko. —

Iz Bevk, 13. vel. trav. A. V. — Lansko leto nam je g. Fr. Goršič naredil in pred veliko nočjo postavil nove orglje z 9 spremeni, ki smo z njimi prav zadovoljni; tudi jih je več umnih poskušalo in so jih vsi prav pohvalili, ter smemo gosp. mojstra z dobro vestjo vsakemu priporočiti, kateri tacega dela potrebuje. — Naj zraven omenim tudi našega orgljavca samouka, ki se je čisto na svojo pamet po sluhu učil ter zdaj že prav dobro orglja. To je znamenje, kakošne zmožnosti ima dežela in koliko bi se hitro doseglo, ako bi se na podlogi domačega jezika narod umno olikoval.

Méd in Pelin.

Kruh življenja. Jezus Kristus je sv. Rešnje Telo postavil, da bi ga verniki, kolikor je mogoče, neprenehoma prejemali. Ker navadni duhovni pastirji imajo pogosto toliko opraviti, da saj veliko ne morejo vsak dan spovedovati, torej so posebno zaželeni samostani, v ktere se pobožne duše lahko o vsaki priliki zatekajo zavoljo prejemanja ss. zakramentov. Kdor je sovražnik molivnih in premišljevalnih redov, on Kristusa s tega sveta preganja, in vernikom ne privoši „življenja“, ker Kristus pravi: „Ako ne bote jedli mesa Sinú človekovega, ne bote imeli življenja v sebi.“

Dva malika. „Saturn“ pa „psevdo-liberalizem“ ali laži-prosto-miselstvo sta dva malika. O prvem so rekli Rimljani, da svoje lastne otroke je; drugi (psevdo-liberalizem) pa je v prvo tuje otroke in potlej svoje lastne, in poslednjič se razpoči kakor babilonski zmaj.

Kakoršno življenje taka smert. V Mürzzušlagu sta si dva mlada zaljubljenca sama zavdala in sta bila mertva najdena — potem ko sta delj časa imela zaljubljeno zavezo in se okrog cijazila . . . Čudna taka zaljubljenost, ki se v pogubljenji spremeni v naj grenkejši sovraštvo, in si nesrečna strastnika vse večne čase v strahoviti zagrizenosti svojo nesrečo nasproti očitala.

Vera, narodnost, politika — to troje se zmiraj bolj kreše. Zakaj? Zato, ker se politika in narodnost nočete podvreči veri, ktera sama je zmožna ohraniti pravico in s pravico mir med ljudmi. Vera katoliška zapoveduje slehernega ljubiti, in prepoveduje vsako krivico. Naj večemu sovražniku tudi naj manjši krivice ne smeš storiti, še želeti in privošiti ne, — sicer nisi otrok nebeškega Očeta, kateri daje dež in solnce nad dobre in hudobne. Gorjé politiki, — gorjé narodnostim, ako se pod perutimi sv. vere ne zedinijo! — Narodnost, ktera se veri ne podverže, bode vsužnjena politiki, in politika brez vere je zemlja brez vode.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Košane 10 gl. o tridnevnic. — Iz Kamnika. Več neimenovanih 17 gld. 20 kr.; — g. Lipovšek fajm. v pokoju 2 gld. 62 kr.; g. Fr. Matičič 50 kr.; g. Podrekar tergovec 2 terdnjaka po 5 frankov = 10 tr.; g. Treven 20 kr.; — gospa Antonija Polak 3 gl.; Marija Rozman 2 gl.; 3 neimenovane 1 gl. 10 kr.; Alojzija Cerer 1 gl. sr.; družina H. . . 2 gld. a. v.; — J. P. 1 dvajset. in 1/4 križavca: vsi prosijo blagoslova zlasti za srečno zadnjo uro. — Iz Begenj 10 gold. od tridnevnic. — Vdova 1 križavec za 2 gl. 12 kr., prosi blagosl. za pravo pokoro, odpušanje grehov in srečno zadnjo uro. — Od sv. Jakopa 2 gl. v sr. —